

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 80 0 П 059932 21 Рев
Бања Лука, 13.12.2021. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Типе, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Н.б. а.д. Б., кога заступа пуномоћник С.Г., адвокат из Б., против туженог З.М. из А., кога заступа пуномоћник Г.В., адвокат из Б. и умјешача на страни туженог С.М. из Б., коју у ревизионом поступку заступа пуномоћник Р.В., адвокат из Б., ради исплате, вриједност предмета спора 192.604,10 КМ, одлучујући о ревизијама туженог и умјешача против пресуде Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 059932 21 Гж од 21.07.2021. године, на сједници вијећа одржаној дана 13.12.2021. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизије се одбијају.

Захтјев тужитеља за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизије у износу од 3.365,56 КМ, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијељини број 80 0 П 059932 20 П од 05.01.2021. године тужени је обавезан да тужитељу исплати износ од 192.604,10 КМ и да му накнади трошкове поступка у износу од 29.650,00 КМ. Тужбени захтјев тужитеља у дијелу тражења законске затезне камате на износ главног дуга је одбијен као неоснован.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 80 0 П 059932 21 Гж од 21.07.2021. године жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда, у побијаном одбијајућем дијелу, потврђена. Жалба туженог, у односу на побијани досуђујући дио првостепене пресуде којим је одлучено о главном потраживању, је одбијена као неоснована и првостепена пресуда у том дијелу потврђена. Жалба туженог је дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена у погледу одлуке о трошковима поступка тако што је тужени обавезан да тужитељу на име трошкова поступка исплати износ од 16.338,00 КМ, умјесто раније досуђеног износа од 29.650,00 КМ. Жалба умјешача је одбачена као неблагоприятна.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужени, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати на поновно суђење.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија и умјешач на страни туженог, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда укине и предмет врати на поновно суђење.

У одговору на ревизије туженог и умјешача, тужитељ предлаже да се изјављене ревизије одбију као неосноване.

Ревизије нису основане.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се тужени обавезе му, по основу мјенице серијски број ... исплати износ од 192.604,10 КМ, са законском затезном каматом почев од 21.05.2014. године па до исплате.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, поведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је П.И.б.а.д. С., Б. (која је у току поступка промијенила назив те је у судски регистар уписана као – Н.б. А.Д. Б.), као давалац кредита, са М.п. д.о.о. А., као корисником кредита, закључила уговор о дугорочном кредиту број ... од 23.06.2010. године; да је наведеним уговором кориснику кредита одобрен дугорочни кредит у износу од 150.000,00 КМ, по каматној стопи од 11,95% годишње, са роком враћања од 84 мјесеца у једнаким ануитетима; да је давалац кредита кредит исплатио у траншама у периоду од 29.06.2010. до 22.07.2010. године; да је као обезбјеђење кредита корисник кредита био дужан предати мјенице предузећа М.п. д.о.о. А., са мјеничном изјавом, налоге за пренос са изјавом о блокади рачуна предузећа М.п. д.о.о. А., личне мјенице власника З.М. (тужени у овој парници), са мјеничном изјавом, те хипотеку на некретнинама заложног дужника таксативно набројаним у уговору; да су Анексом 1 наведеног уговора од 11.09.2012. године уговорне стране пролонгирале рок отплате, односно да су одредиле враћање кредита у року од 120 мјесеци са грејс периодом од 3 мјесеца; да из обавјештења о раскиду уговора од 23.04.2014. године произлази да је тужитељ обавјестио М.п. д.о.о. А. и туженог да је банка принуђена да једнострано раскине предметни уговор јер доспјеле обавезе по основу уговора ни након више писмених и усмених опомена нису измирене; да према потврди тужитеља на дан 21.05.2014. године дуг М.п. д.о.о. А. по основу кредита износи 192.604,10 КМ; да тужени не спори да је као средство обезбјеђења кредита потписао бјанко мјеницу серијског броја ..., дана 23.06.2010. године; да је у истој као датум доспијећа означен 21.05.2014. године, а иста гласи на износ од 192.604,10 КМ; мјеница је протестована код Основног суда у Бијељини број: 80 0 В 057964 14 В од 03.06.2014. по приједлогу П.И.б. а.д. С. од 22.05.2014. године, дана 03.06.2014. године.

На темељу тих чињеница, те како се тужитељ у овој парници изјаснио да плаћање захтјеваног износа тражи по основу предметне мјенице, а не по основу закљученог уговора о јемству, првостепени суд налази да је тиме беспредметно извођење доказа увидом у уговор о кредиту и налази вјештака финансијске струке који су сачињени током поступка у погледу структуре дуга, као и да су без утицаја искази свједока који су се изјашњавали на околности закључења уговора о кредиту. Имајући у виду да се ради о мјеничном потраживању, а не по основу уговора о кредиту, те како је тужени током поступка повукао противтужбени захтјев за исплату износа од 73.135,84 КМ, налази да се не може упуштати у то да ли је тужитељ незаконито са рачуна корисника кредита пренио наведени износ. Како тужени није спорио свој потпис на предметној мјеници, која је доспјела за наплату 21.05.2014. године, те налазећи да је благовремено у року из одредбе члана 39. Закона о мјеници ("Службени гласник Републике Српске", бр. 32/01, даље: ЗМ) дана 22.05.2014. године поднесен захтјев за протест, као и да је приједлог за извршење (предметна парница је започета као извршни поступак на темељу мјенице

као вјеродостојне исправе, а по улагању приговора на рјешење о извршењу поступак је настављен као по тужби) поднесен у року из одредбе члана 80. став 1. ЗМ, те да обавеза на плаћање мјеничног дуга произлази из одредбе члана 48. истог закона, првостепени суд је обавезао туженог на плаћање износа од 192.604,10 КМ, уз наводе да начело мјеничне строгости чини мјеницу независну од правног посла, док је одбио захтјев за плаћање затезне камате уз образложење да мјеница не садржи одредбу о камати.

Одлучујући о жалби туженог, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, уз допуну да предметна мјеница садржи све елементе из одредбе члана 111. тачке од 1. до 7. ЗМ, која прописује садржај сопствене мјенице. Како је доспјелост обавезе у мјеници назначена то се не ради о мјеници по виђењу, према изричитој одредби члана 112. став 2. а у вези а чланом 4. став 2. ЗМ, то у одговору на жалбене наводе наводи да мјеница није могла бити поднесена на исплату у року од једне године од дана издавања (23.06.2010. године) јер тада не само да као бјанко мјеница није била ни попуњена већ би презентација за наплату улиједила четири године прије допијећа обавезе плаћања по истој. Другостепени суд даље образлаже да издавалац сопствене мјенице, сходно одредби члана 114. став 1. ЗМ, одговара као акцептант трасиране мјенице, да је у конкретном случају неоснован приговор застарјелости мјенично правног захтјева, који застарјева у року од три године рачунајући од доспјелости, да изведени докази не указују да је мјеница попуњена супротно датом мјеничном овлаштењу, при чему се позива на одредбу члана 18. став 2. ЗМ. Из наведених разлога, другостепени суд жалбу туженог одбија, док жалбу умјешача на страни туженог одбацује, налазећи да је иста поднесена по протеку законског рока за изјављивање жалбе.

Нижестепене пресуде су правилне и законите.

Према чињеницама које су утврдили нижестепени судови, у сврху обезбјеђења дугорочног кредита који је од стране тужитеља (као даваоца кредита) дат предузећу М.п. д.о.о. А. (као корисника кредита), тужени (који је власник означеног предузећа) је издао бјанко мјеницу серијског броја ..., на темељу које тужитељ у овој парници потражује исплату мјеничног дуга од 192.604,10 КМ.

ЗМ не прописује изричите одредбе о бјанко мјеници, па се посредно на њу односи одредба члана 18. став 2. наведеног закона, која предвиђа могућност издавања мјенице која у вријеме издавања није била потпуна. За бјанко мјеницу је битно да ју је потписао трасант, односно издавалац мјенице. Бјанко мјеница није мјеница, јер не садржи битне састојке, тако да бјанко мјеница постаје мјеницом тек кад овлаштено лице испуни мјенични садржај. То значи, да код издавања бјанко мјенице, издавалац, односно трасант мора овластити имаоца бјанко мјенице, да испуни потребан садржај мјенице и тако бјанко мјеницу мијења у мјеницу као папир од вриједности. Ималац бјанко мјенице на основу овлаштења којег је добио од трасанта, односно издаваоца мјенице, испуњава мјеницу у складу са договором о издавању мјенице, у оним дијеловима који нису испуњени.

Овлаштење имаоца бјанко мјенице, да њен ималац испуни потребан садржај мјенице може бити дата у мјеничној изјави или у споразуму о попуњавању бјанко мјенице. Основно је правило да се мјенично овлаштење даје писмено, али оно може бити дато и прећутно (само предавање мјенице повјериоцу када је она уговорена као средство обезбјеђења плаћања), односно усмено. Ако нема посебног споразума о попуњавању бјанко мјенице, постигнутог између издаваоца мјенице и имаоца мјенице, ималац мјенице је дужан мјеницу попуњити у складу са условима и роковима из основног посла.

У пракси (с обзиром да нема бланкета званичног издања за властиту мјеницу, као што постоје бланкети трасиране мјенице), бланкети који важе за трасиране мјенице се употребљавају и за мјенице са учинком властите мјенице, тако што је издавалац вукао (трасирао) мјеницу на себе (тзв. конфузија трасанта и трасата). У том ће случају трасант и трасат бити исто лице, али трасант треба такву мјеницу још и акцептирати потписивањем на лијевом крају бланкета, поред назнаке „прихваћамо“. Тек таквим потписивањем мјенице трасант је стварно постао главни мјенични дужник и његов статус је једнак статусу издаваоца властите мјенице.

У конкретном случају, ради се о мјеници са учинком властите мјенице (одредба члана 111. ЗМ), јер је исту тужени потписао као трасант, себе је означио као трасата, те је исту истовремено и акцептирао, а истој су у вријеме издавања недостајали мјенични елементи – датум доспијећа и износ мјеничног дуга, што значи да се радило о бјанко мјеници. Према одредби члана 113. ЗМ на властиту мјеницу се примјењују одредбе о трасираној мјеници, ако нису у супротности са природом мјенице, а према члану 114. став 1. истог закона, издавалац властите мјенице одговара онако како одговара акцептант трасиране мјенице.

Након издавања мјенице полази се од саме мјеничне исправе, па уколико је мјеница формално исправна, ваљане су и све обавезе које из ње произлазе, без обзира на њихов правни основ. У мјеничном праву, по начелу апстрактности, у случају мјеничног спора не испитује се правни основ или разлог обавезивања мјеничног дужника. Мјеничноправни однос је независан од основног посла ради којег је мјеница и издата и којем служи.

Међутим, апстрактност мјеничне обавезе није апсолутна. Стога ће мјенични дужник имати право истицати приговоре из основног посла (нпр. да је дио дуга измирио) само ако се према њему као мјенични повјерилац јавља непосредни учесник у мјеничном ланцу (уколико се не ради о бјанко мјеници). Међутим, уколико је у питању бјанко мјеница, мјенични дужник може ставити приговор да је мјеница попуњена противно споразуму, уколико је бјанко мјеницу попунио ремитент као први ималац (као у конкретном случају).

У конкретном случају, тужени је приликом издавања предметне мјенице потписао и мјенично овлаштење (чија фотокопија је супротно ревизионим наводима туженог и умјешача на рочишту од 30.10.2020. године уручена и пуномоћнику туженог). Том изјавом тужени је овластио тужитеља да примљену мјеницу „може попунити свим недостајућим мјеничним елементима и уписати износ главног потраживања са каматом и трошковима поступка“, што значи да је тужитеља овластио да у случају активирања мјенично правних механизма за наплату дуга по предметном кредиту може попунити мјеничне елементе који су недостајали у моменту издавања мјенице – износ мјеничног дуга и доспјеће мјенице, а што је у складу са датим овлаштењем тужитељ и учинио тако што је на мјеници као датум доспјећа означио 21.05.2014. године, док је као износ дуга означио износ од 192.604,10 КМ (према потврди тужитеља о структури дуга по кредиту на наведени дан). Без утицаја су ревизиони наводи туженог и умешача да мјеница „не покрива“ анекс уговора о кредиту, код тога да је анексом уговора само пролонгиран рок отплате кредита.

Из наведених разлога, за пресуђење у овој парници нису од утицаја ревизиони наводи из ревизије туженог и ревизије умјешача који се тичу износа дуга по кредиту, те позивање на налаз вјештака финансијске струке Д.П. и чињеницу да је првостепени суд одбио приједлог туженог за провођење допуне налаза, те неправилно позивање другостепеног суда на налаз вјештака Р.И. (који није читан у поновљеном поступку након што је укинута ранија

првостепена пресуда), као ни наводи да није доказан датум пријема обавјести о раскиду кредита, а тиме ни датум доспијећа кредита.

Како је, дакле, предметна мјеница формално исправна и попуњена у складу са датим мјеничним овлаштењем, то је у складу са одредбом члана 48. став 1. ЗМ тужени правилно обавезан на плаћање мјеничног дуга.

Другачију одлуку не могу исходити ревизиони наводи који се свode на то да је престала мјенична обавеза услед застарјелости, што истичу оба ревидента, у којем дијелу навода се истиче и то да мјеница није благовремено протестована и да је тужитељ неправилно означио датум доспјелости обавезе.

Одредбом члана 45. став 3. ЗМ, која се налази у поглављу о трасираној мјеници, прописано је, између осталог, да се протест због неисплате мјенице, плативе на одређени дан или на одређено вријеме од дана издавања или од виђења мора подићи једног од два радна дана који долазе одмах за даном плаћања мјенице. Према одредби члана 54. став 1. истог закона са протеком рокова за подизање протеста због неакцептирања или због неисплате, ималац мјенице губи своја права против индосанта, против трасанта и против осталих обвезника, изузев акцептанта (као главног мјеничног дужника). Према наведеним законским одредбама, чак и под условом да протест није подигнут благовремено, што не одговара утврђењу нижестепених судова, произлази да није дошло до губитка права, јер у конкретном случају тужени одговара као акцептант односно главни мјенични дужник.

Надаље, према одредби члана 80. став 1. ЗМ, сви мјенично правни захтјеви против акцептанта застарјевају за три године, рачунајући од доспјелости, што у конкретном случају значи да нема застаре и кад би се као датум доспјећа узео 23.04.2014. године (датум обавјести о раскиду уговора о кредиту), као и датум 21.05.2014. године који је тужитељ означио као датум доспијећа мјеничног дуга, с обзиром да је приједлог за извршење суду поднесен дана 14.08.2014. године.

Из датих разлога, ревизија туженог и ревизија умјешача су одбијене, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП).

Захтјев тужитеља за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизије у износу од 3.365,56 КМ, је одбијен, јер се не ради о нужном трошку, у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић